

S pomočjo skioptikona je nato predaval tov. Jakše „o potovanju v Carigrad“. Prihodnje zborovanje se vrši meseca julija v Št. Jurju.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 7. t. m. ob precejšnji udeležbi. Prihitelo je tudi par tovarišev, ki jim je v zimskem času bilo pretežavno udeleževati se društvenih zborovanj zaradi slabe ceste in velike oddaljenosti. Pogrešali smo pa še vedno večje število tovarišev, ozir. tovarišice, ki jih že dolgo nismo videli v svoji sredini, in o katerih vemo, da nimajo nikakršnih zadržkov. Ti se morda torej res, kakor se govori, načeloma izogibljajo društvenim zborovanjem. Žal, ako je tako! Upamo pa, da se okrene na boljše.

Tovariš predsednik je bil zaradi bolezni zadržan, zato je otvoril tovariš podpredsednik zborovanje.

Ta je pozdravil v izbranih besedah vse navzoče, posebej pa še tov. Rob. Košarja od Sv. Bolfenka pri Središču, ki ga je povabil k zborovanju socialni odsek.

Tov. podpredsednik je v daljšem govoru vzpodbujal k tesni organizaciji, da rešimo važne naloge, ki nas čakajo. Vsak društvenik naj zahaja redno k zborovanjem; vabi navzoče, da vplivajo v tem smislu na nenavzoče sodelavce; zakaj tisti, ki ne zahaja k društvenim zborovanjem, je suha veja naše organizacije. One tovariše in tovarišice, ki še vedno stojijo izven društva, bo pa treba pisмено povabiti, da se nam pridružijo.

Tovariš podpredsednik je poročal nadalje o velikonočnem zborovanju „Zveze“, posebej pa, kako namerava socialni odsek v bodoče delovati. Najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. Rob. Košarja, v katerem je temeljito razpravljal o odpravi tajne kvalifikacije. Vsestransko burno pritrjevanje, s strani poslušalcev je bilo dokaz, da je bilo predavanje res hvaljevredno. — Najsrčnejša zahvala vsemu tovarišu! Nato se je sprejela soglasno sledeča resolucija: „Učiteljsko društvo za ptujski okraj zahteva odpravo tajne kvalifikacije, ker ta je nevredna prosvetljenega 20. stoletja, ker vpliva demoralizirajoče na učitelstvo, ki mora vzgajati mladino k značajnosti in odkritosti.“

Za Jan Legov spomenik se določi 20 K. Društvo je pri zborovanju meseca sušca t. l. sklenilo, da priredi v tem letu skupno s ptujskim pevskim društvom jubilejsko slavnost. To se je poročalo tudi v „Učit. Tovarišu“. Nekateri tovariši iz drugih okrajev so sklepali iz tega poročila, da je hotelo naše društvo delovati proti jubilejski slavnosti v Celju. Blagovoli se torej na znanje vzeti, da naše društvo ni imelo namena delovati proti jubilejski slavnosti v Celju; pač pa je agitalno zanj; prodalo je tudi precejšnje število vstopnic pri zborovanju meseca aprila.

Ko se je določilo zborovanje na 14. junija, sklene tovariš podpredsednik živahno zborovanje. Na snidenje vsi tovariši in tovarišice našega okraja pri prihodnjem zborovanju!

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo dne 14. maja v Volčji vasi. Izredno lep majniški dan je privabil mnogobrojno udeležencev, zlasti častno so bile zastopane tovarišice, ki se jih je predsednik tudi spominjal v svojem pozdravnem govoru. Društvo sta novopristopili tovarišici Bernard in Herzog. Svojo odsotnost je opravičil tov. Korošec od Negove in obenem priložil kot kazen 40 h v znamkah. Vsa čast mlademu učitelju! Naj bi bil v posnemanje eno uro od Volčje vasi oddaljenim tovarišem in tovarišicam, ki so izostali in se niti opravičili niso. V presrečnih besedah pozdravi zborovalce tudi domači nadučitelj tov. Ovetko.

Predsednik prečita sledeče dopise:

1.) Vabilo „Omladine“, da se društvo naroči na „Znanstveno knjižnico“.

2.) Dopis „Zaveze“, v katerem javlja, da bo letos prvič zborovala „Slovanska zveza učiteljev“ in se ob tej priliki odkrije spomenik Jana Lege. V to svrhu daruje društvo 5 K in vsak navzočih 20 h.

Ponudba tov. Peska radi predavanja pri našem društvu se z veseljem sprejme.

Nato pojasni tov. Robič zbranemu učitelstvu, kako ima izpolniti pole o otroškem delu. Pojasnilo je bilo, kakor vedno, temeljito, v dokaz, da je tov. Robič vso stvar dobro preštudiral.

Obljubi tudi posredovati pri okrajnem šolskem svetu, da zaradi tega ogromnega dela odpadejo za letos referati v ljutomerskem okraju.

Nadalje priporoča, naj bi se v letošnjem jubilejskem letu vršila okr. učiteljska konferenca na posebno slovesen način. Jubilejski dar pa naj bi prispevalo učitelstvo društvu za oskrbo otrok v ljut. okraju.

Tov. Ovetko predlaga tudi, naj bi se vršila posebna veselica v prid tega društva.

Nato nam je tov. Poljanec povedala iz svojega potovanja po Balkanu marsikaj zanimivega. Žela je za svoje predavanje burno pohvalo.

Tov. Ovetko se še spominja g. Božiča, uda okr. šolskega sveta, ki je ob priliki svoje sedemdesetletnice daroval vsaki šoli v ljutomerskem okraju primeren znesek.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 9. junija pri Kapeli.

Trst.

Odbor tržaškega učiteljskega društva se je v svoji seji tako-le konstituiral: S. Ferluga, predsednik; gospa M. Engelmannova,

podpredsednica; H. Čok, tajnik; J. Pertot, blagajnik; A. Valentič, knjižničar; I. Furlani, K. Gerdol, I. Sabadin, A. Scheimer, odborniki. — C. Valentič, pevovodja.

Na običnem zboru so se pa izvolili za delegate za „Zavezo“ zborovanje: gđ. Anica Scheimer, Anica Stragelj ter tov. Fran Martelanc, Stipe Ferluga, I. Furlari, Ciril Valentič in Anton Grmek.

Srednješolski vestnik.

**** Osebna vest.** V stalni pokoj je stopil profesor na celovski gimnaziji g. Ivan Scheinigg.

**** Umrl** je v Mariboru gimnazijski profesor g. Ignacij Pokorn. Bil je blag in izvrsten učitelj.

**** K prenosni mature.** K naredbi z dne 29. februarja t. l., s katero se uvaja reforma mature na avstrijskih srednjih šolah, je izdal naučni minister odlok, ki vsebuje nekatere važne določbe glede pismenih nalog ter ustnega izpita. Pismena naloga iz učenega jezika je, kakor znano, olajšana v toliko, da bodo maturantom na razpolago tri temata, izmed katerih lahko prosto izbirajo. Profesor mora pustiti vsakomur pol ure pomisleka, da se odloči za to ali ono nalogo, kar mora maturant storiti pisмено na posebnem listu, katerega priloži profesor izdelani nalogi. Temata morajo biti različna, to se pravi iz različnih strok in skupin. Ne gre torej, da bi bila temata sestavljena zgolj iz zgodovine, n. pr. eden iz stare, drugi iz nemške, tretji iz avstrijske, treba bo namreč naloge razdeliti tako, da bo n. pr. ena zgodovinska, druga slovska, tretja mogoče „prosta naloga“. Na ta način se nudi maturantu prava izbira, ki odgovarja duhu maturne prenosne. Pismeni izpit iz francoščine na realkah obsega prevod iz učenega jezika na francosko. Namesto prevoda pa se stavi tam, kjer so dijaki zadostno pripravljeni po moderni učni metodi, tudi lahko enostavno prosta naloga v francoskem jeziku. Ta naloga obstoji najlažje v tem, da prebere profesor maturantom kratek pripoveden spis v francoskem jeziku, ga raztolmači po francosko v obliki vprašanj in odgovorov, nato še enkrat prebere ter prepusti dijakom, da ga napišejo v pripovedni obliki ali pa kot razgovor (torej vprašanja in odgovori). Ministrski odlok daje prednost taki prosti francoski nalogi, zahteva pa, da se dijaka na take naloge že pripravlja od V. razreda. Dijakom-maturantom se morajo v bodoče naznaniti uspehi (klasifikacija) pismenih nalog, kakor hitro so bile naloge potrjene od predsednika izpraševalne komisije. Na podlagi teh pismenih uspehov se naj določi, iz katerega jezika je polagati maturantu še ustni izpit. Novi ministrski odlok se bavi tudi z ustnim izpitom ter določa, da se pri izpitu iz matematike ne sme izpraševati iz matematiške fizike, tudi je nedopustno spuščati se pri domači zgodovini in geografiji v posameznosti ali pa celo izpraševati pri tem splošno zgodovino. Predmet zgodovinskega in geografskega izpita naj bo strogo to, kar je učna snov v VIII. gimnazijskem, oziroma v VII. (in deloma v VI.) realnem razredu.

Književnost in umetnost.

„Sakuntala“, indijska gledališna igra Prevedel dr. Karel Glaser. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1908. Založil pisatelj. Cena 1 K. 20 h. — Dramatika je vrhunec pesništva, ker se v njem najlepše zrcali človeško življenje. Ko se je med omikanci začelo širiti znanje o duševnem bistvu orijentalnih narodov, so se tudi omikani krogi in učenjaki zanimali v prvi vrsti za dramatske proizvode vzhodnih narodov, med katerimi zavzemajo najodličnejše mesto Indij. Angležem je take igre priredil H. H. Wilson z naslovom: Select Specimens of the Theater of the Hindus. 2 vols London, 3. izdaja, 1871. Francozom Sylvian Lévi le Théâtre Indien, Paris, 1890.; Nemcem pa L. Fritze, ki je bil vadniški učitelj v Drossenu na Braniborskem in s katerim se je bil dr. Glaser osebno seznanil l. 1881. na petem shodu orientalistov v Berlinu. Prevod „Sakuntale“ se dobi pri dr. Glaserju v Hočah (Stajersko) za 1 K 20 h; s poštnino 10 h več.

Slovenskim umetnikom! Ker je zaradi velikih priprav razstave z geslom „Otrok“ preložena na mesec september, prelaga „Splošno slovensko žensko društvo“ tudi rok za vpošiljanje umetnin za oddelek „Umetnost v življenju otroka“ na 20. avgust t. l. — Društvo opozarja iznova cenjene slovenske umetnike in umetnice, da je razpisalo tri častne nagrade — eno 100 K in dve po 50 K za tri najboljše ilustracije slovenskih pravljic, oziroma tri najboljše otroškemu razumu primerne slike ali risbe, ki jim je snov zajeta iz slovenskih pravljic, bajk ali narodnih pesmi. Najprimernejše in najlepše snovi dobe cenj. umetniki pač v Strekljevih „Narodnih pesmih“, v Trdinovih Bajkah in v povestih o Gorjancih ter deloma tudi v Erjavčevih spisih. Tu je hvalježno polje, ki je še docela neobdelano. Vse slike in risbe se izlože na razstavi običnostu na ogled in v nakup. Slovenski umetniki naj blagovolijo vpsolati svoja konkurenčna dela najkasneje do 20. avgusta t. l. brez podpisa ter naj predlože v zaprtem ovitku, na katerem je zapisano geslo — priimek in naslov. Isto geslo naj se zapiše tudi na zadnji strani slike.

Politiški pregled.

*** Poslanska zbornica.** V imenu vinorejskega odseka je poslanec Schrafl predlagal nujno razpravo o naslednjih resolucijah: 1. Vladi se naroča, da v ozira vrednih slučajih z novim letom 1908. zapadle obroke brezobrestnih posojil vinogradnikom podaljša do 1. januarja 1910. 2. Vladi se naroča, naj ukrene vse potrebno, da bo cenejša modra galica. 3. Vladi se naroča, da po potrebi zviša kredit za brezobrestna posojila v smislu zakonov z dne 28. sušca in 4. malega travna 1902. O tej akciji se je razpravljalo obširno v zbornici. Minister za poljedelstvo je obljubil pomoč ter naštel odredbe, ki se izvrše v tem pogledu. Predlog je sprejet. — Zbornica je razpravljala o nujnih predlogih Malorusov glede upravnega sistema v Galiciji. Malorusi so slikali zlorabo uprave, branili so pa Poljaki in notranji minister. Grof Dzieduszycki (generalni govornik contra) je rekel, da so ruske revolucije na eni, uspehi Malorusov zaradi splošne in enake volilne pravice na drugi strani zmešali razsodnost maloruskih fanatikov. Ko so pri zadnjih deželnozbornskih volitvah Malorusi slabo uspeli, je padel grof Potocki, ki je bil nasproti Malorusom blagohoten, kakor žrtve fanatika. Namesto, da bi prišlo do reakcije, se proslavlja morilec kakor junaka, in njegov čin se označa kakor začetek akcije. Govornik se je proseč obrnil proti Malorusom, naj se ločijo od te družbe, da se obvaruje dežela krvave anarhije. Posl. Daszynski (glavni govornik pro) je izjavil, da socialni demokrati najodločneje obsojajo umor. Nikdar ne pozabijo grofu Potockemu, da je zastavil svoj vpliv splošni volilni pravici v prilog. Ape-lira pa na političko modrost in razsodnost zbornice, da posluša pritožbe maloruskega naroda, ki so se 13 let zastoj pritoževali. Prvi korak za rešitev narodnega problema v Galiciji je pravična deželnozbornska volilna reforma, da zadobijo Malorusi trdno političko posest. Sedanji razredni sistem galiske uprave mora prenehati. Brez političkih pravic, brez političke samouprave toliko za Poljake kolikor za Malorse ni možno, da se izboljšajo razmere v Galiciji. (Pohvala.) Nato je bila nujnost s 158 proti 114 glasom odklonjena. Zbornica je zatem pričela debato o maloruskih nujnih predlogih glede volilnih zlorab pri zadnjih deželnozbornskih volitvah.

*** Častnikom zvišajo plače.** Doseglo se je med obema vladama sporazumljenje glede zvišanja plač častnikom. Plače se zvišajo s 1. julijem t. l.

*** 200 milijonov za obrambo Italije.** Odsek za narodno obrambo je izdelal načrt in sestavil spomenico na parlament, v kateri zahteva 140 milijonov za obrambo severovzhodne meje, Alp in alpskih dolin za zgradbo strateških železnic, 60 milijonov pa za obrambo obrežja in reorganizacijo pristanišč ob Adriji.

*** Jezikovni škandal se nadaljuje.** Pod tem naslovom piše celovski „Mir“: „Dne 14. t. m. se je odvnetiku dr. Brejcu od deželne kot trgovskega sodišča v Celovcu vrnila slovenska tožba, ki jo je imenom slovenskega trgovca vložil zoper laškega, v Beljaku stanujočega lesnega trgovca. No, Beljak spada v jezikovno mešan sedmi okraj, česar tudi Nemci ne taje; vskub temu je bila tožba zavrnjena, češ, da je uvedba ustne sporne razprave v tej vlogi neumestna (untunlich), ker od imenovanih strokovnjakov sodnikov-lajkov ni nobeden slovenskega jezika zmožen.“ — Sedaj je torej jasno: merodajna je le edino jezikovna zmožnost sodnikov, ne državni temeljni zakon, ne jezikovne navedbe, ne zdrava pamet. Podpisan je na tem famoznem sklepu nadsvetnik Schwentner. Seveda, Slovenec mora vedno na čelu marširati — proti Slovincem bratom! To je že stari slovenski greh. Proti sklepu se vlože vse mogoče in dopustne pritožbe. Če postavimo navedbe niso zgolj humbug, slepilo za lahkovne Slovence, tedaj je gotovo, da nadsoodščite te Schwentnerjeve najnovejše iznajdbe ne bo patentiralo.“

*** Ljubljanski župan Ivan Hribar** se je z državnimi poslancema dr. Kramarem in dr. Hlibovickim odpeljal v Petrograd. Povrne se v Ljubljano v torek 1. junija. — Iz Petrograda poročajo, da se delajo za sprejem slovenskih poslancev velike priprave. Kolodvor bo okrašen. Posebna deputacija se odpelje poslancem nasproti in jih bo spremljala do Petrograda. V deputaciji bo tudi general Volodimirov. Poslance sprejme tudi ministrski predsednik Stolipin; če jih sprejme tudi car Nikolaj, še ni gotovo.

*** Švedska** je izdala nove kolke, ki se bodo rabili v prosep nemškega prodiranja v Rožu.

*** Rauch v besnilu.** Zdi se, da se je baron Rauch vrgel sedaj tudi na delavece na železnici. Kakor javljajo iz Zagreba, je bilo na progi Dugoselo—Sesvete kraj Zagreba odpuščenih iz službe 16 hrvaških delavcev. Baron Rauch je uprizoril gonjo tudi na člane dijaškega štrajkovskega odbora. Samo smola je, da jih ne more najti. Pač, enega so vendar zalotili poleg že zaprtega filozofa Vernica. Ta drugi je tehnik Milan Valetić. Seveda se je Rauch zopet le osmešil, in hrvaški listi brijejo le norce iz tega operetnega bana. Pravijo n. pr., da se sedaj — ko se že nihče neče vpisati na vseučilišče — vpiše... Rauch sam, da niti bodo predavali o uporabljanju nesposobnih sredstev po nesposobnem subjektu. O vnebovpijočem slučaju z ofcialom Ježićem, ki ga je Rauch vrgel na cesto z družino vred po tri-

desetletnem službovanju, poročajo hrvaški listi, da se je to zgodilo brez preiskave, ne da bi ga bili pozvali na odgovor. Se več, Ježić je hudo bolan in je prosil za trimesečen dopust na podlagi zdravniškega izprijčevala. Namesto dopusta mu je prišel dekret, da je odpuščen iz službe. To je torej slučaj uprav infernalne nasilnosti in brezvestnosti.

*** Volilna reforma.** Iz Budimpešte poročajo: Minister Andrássy bo na Mezőffyjev interpelacijo glede volilne reforme odgovoril v sredo na popoldanski seji ter izjavil, da pride volilna reforma na red v jesenskem zasedanju, in sicer kakor ena prvih zakonskih načrtov.

*** Klerikalec si hoče pridobiti moč nad vseučiliščem** s pomočjo nahujskanih kmetov, kakor se je pokazalo v Gradcu. Svobodomiselnost dijaštvo nastopa odločno proti klerikalnim nakanam. Tudi slov. svobodomiselnost dijaštvo je govorilo jasno besedo. Za Gradcem so se takoj pojavili nemiri v Inomestu, ki so jih izzvali klerikalni dijaki. Ako bi Wahrmund začel zopet predavati, hočejo nagnati nad vseučilišče na tisoče kmetov, kmete mislijo nahujskati tudi k demonstracijam pred dunajskim vseučiliščem. — V parlamentu so se porgrabili nemški naprednjaki in klerikalec zaradi slučaja v Gradcu. Nemške napredne stranke se nekako sramujejo svojih klerikalnih zaveznikov, ali v boju proti Slovonom se že najdejo zopet v objemu. — Za avtonomijo in zakonito zajamčeno svobodo vseučilišč se mora zavzeti vsak razsoden človek. Tu bi morala vlada napraviti odločen korak. Ali kako, ko je pa tako klerikalna!

*** Sienkiewicz obsojen.** Na Dunaju se je vršila porotna obravnava zaradi razžaljenja časti potom tiska proti pisatelju Henrik Sienkiewicz na tožbo petih rusinskih dijakov. Tožba se je tikala članka Sienkiewiczevega, objavljenega v nekem dunajskem časopisu. V istem članku „Björnsonu v odgovor“ je trdil Sienkiewicz: „V zaporu, kamor so utaknili maloruske dijake za nekoliko dni, so isti uprizorili gladostraj... z vinom in biftekami.“ Petorica maloruskih dijakov, ki se je udeležila znanega gladostrajka, je za to tožila Sienkiewicza. Zaradi verdikta porotnikov je bil neprijetni Sienkiewicz obsojen na 300 kron globe, ozir. 30 dni zapore. Maloruski dijaki so brzojavili Björnsonu: „Besnica je zmagala, ljudski sodniki so obsodili Sienkiewicza.“

*** Ameriško atlantsko brodovje.** Mor-nariški odsek je izdelal načrte atlantskega brodovja, ki se še pomnoži, ko dokonča svojo pot okoli sveta brodovje, ki križari v Tihem morju. Atlantsko brodovje bo imelo tri linijske ladje, ki pripadajo najmodernejšim ladjam ameriške mornarice, dve oklopni križarici, tri križarice, dve topničarski in dve ogledovalni križarici.

*** Trozveza proti Japoncem?** V Londonu govore o trozvezi med Anglijo, oziroma Avstralijo in Kanado ter severoameriški proti prodiranju Kitajcev in Japoncev v tihomorskih pokrajinah. Anglija baje komaj čaka povoda, da bi zvezo z Japoncem odpovedala.

*** Kazenska razprava zaradi veleizdaje v Cetinju.** V ponedeljek 25. t. m. so pričeli na Cetinju kazensko razpravo zaradi veleizdaje, s katero obtožuje vlada bivšega ministra Tomanoviča, narodno in demokratsko stranko, storjeno z anarhističnim komplotom proti življenju kneza Nikole ter proti knežji hiši, ki vlada v Črni gori.

*** Zakon o volilni reformi istrski** je zadobil cesarsko sankejo. To smo že poročali. Danes pridodajamo še, do potrjevanja zakona za občinske volitve v Pulju in za uvedbo državne policije istotam pride nekoliko pozneje, ker se treba še dogovoriti z ministrom za finance zaradi dotičnega stroška za nove redarje. Ti morajo biti pripravljeni za službo že tedaj, ko bo ta zakon potrjen.

*** Vseslovanski kongres.** „Česko-Slovanska kor.“ javlja, da bodo tudi Poljaki sodelovali na vseslovanskem kongresu. Ruski general Volodimirov je bil teh dni v Garšavi in Krakovu in je nagovoril poljske politike na ta korak.

*** Novi jezikovni zakon za Dalmacijo.** Z Dunaja poročajo, da je osrednja vlada odobrila novi jezikovni zakon za Dalmacijo, ki ga je predložilo dalmatinsko namestništvo.

*** Slovafilski gibanje v Rusiji.** V petrogradskih krogih se vse čimbolj širi ideja slovanstva. Tako so nedavno v Petrogradu osnovali „Društvo slovenske solidarnosti“. Na čelu tega društva je znani Milutin. Društvo ustanovi podružnice po vseh slovenskih deželah.

*** Papež in duhovniška podporni društva na Francoskem.** Iz Rima javljajo: V nekem pismu, naslovljenem na francoske kardinale, je papež izjavil, da vzle svoje želji, da bi francoski duhovščini prihranil novih žrtv, ne more privoliti v ustanovitve avtoriziranih medsebojnih duhovniških podpornih društev.

*** Za Poljake v Poznanju.** „Kujer Lwowski“ poroča, da je knez Lubomirski kupil od dedičev pokojnega veleindustrijalca Viljema Schmidta veliko posestvo v Brodyju za 5 milijonov kron. To posestvo se — kakor pravi omenjeni list — parcelira za poznanjske Poljake.

*** Ženska volilna pravica na Angleškem.** Angleški ministrski predsednik Asquith je sprejel več poslancev, ki so ga prosili, naj se na Angleškem uvede volilna pra-